

INNSPILL

Sosialistisk Venstrepartis partiprogram 2021-2025

Attac Norge ønsker å takke for muligheten til å komme med innspill til programkomitéen. Vi ønsker å påpeke at verdens store kriser; ulikhet, sult og miljø, byr på enorme utfordringer som trenger helhetlig tilnærming av løsninger. Dette må ses sammen med dagens koronasituasjon. En grønn omstilling må være både nasjonalt og globalt rettferdig. Det har vi full tillit til at SV klarer å gjennomføre. Vi ber derfor SV om å gjøre miljø til sin hovedsak for neste partiprogramperioden.

Kapittel: Ei rettferdig verd

Eksisterende strukturer innenfor finans, handel og skatt forsterker urettferdighet. I tillegg ser vi nå at klimatiltakene til de rike landene også utsetter mulighetene for å oppnå en rettferdig verden. Kobolt og Lithium er nødvendig for å elektrifisere den norske bilparken. Dette fører til miljøproblemer og menneskerettighetsbrudd i land som Nepal, Kongo og Bolivia. Klimapolitikken her i Norge kan ikke lenger gå på bekostning av andre lands muligheter for utvikling. Det å redusere materielt og energiforbruk her i Norge vil bidra til at land i det globale sør også kan få bygge opp egne og bærekraftige næringer. Det er det den norske innsatsen i utviklingspolitikken må ta utgangspunkt i.

Delkapittel: En klimavennlig utviklingspolitikk

Endre tittel til: **En miljøvennlig utviklingspolitikk**

Legge til under SV vil:

- Norske klimatiltak, som el-bilsatsingen, skal ikke gå på bekostning av miljø og mennesker i fattige land.
- Utvikle og styrke en helhetlig innsats for bærekraftig landbruk, **som er regenerativt**.
- Bidra til å bygge opp lokale og regionale markeder i utviklingsland og her hjemme.

Kapittel: Økonomi og næringsliv

Norges hovedfokus på internasjonalt samarbeid er fortsatt gjennom multilaterale organisasjoner. Her blant annet gjennom handelsavtaler som tar utgangspunkt i at en ressurs kan alltid erstattes med en annen. Dette skaper ikke kun undertrykkende strukturer, men fører også med seg store miljøkonsekvenser. I dag fremforhandles avtaler på data og fiskeri i WTO som vil undergrave selvråderett over viktige råvarer. I tillegg forhandler Norge frem nye handelsavtaler i samarbeid med EFTA, som ikke er i tråd med urfolks rettigheter og miljø, med mer. Når vi lar profitt og handel bli mål i seg selv for økonomien og næringslivet, makter vi ikke å skape en bærekraftig og rettferdig verden, fordi dette er en prioritering lengre ned på lista. Det er derfor viktig å endre målsettingene for økonomien vår. Vi kan ikke lenger ha økonomisk vekst som et mål.

Delkapittel: Omstilling til grønn økonomi

Stryke: Klimavennlig industri har i mange år vært et konkurransefortrinn, og dette fortrinnet vil bli stadig viktigere.

Begrunnelse: Premissene for det internasjonale samarbeidet kan ikke lenger være at noen skal profitere på konkurransefortrinn. Det er ikke i tråd med å nå en bærekraftig og rettferdig verden. Norge skal føre en klimavennlig industri (som ikke går på bekostning av miljø) fordi det er nødvendig for å sikre velferd og miljø, ikke for å skape økonomisk vekst for Norge.

Delkapittel: Handel og handelsavtaler

Legge til under innledningen til delkapittelet:

Vi går imot regler om «elektronisk handel» i WTO og andre handelsavtaler. Reglene dreier seg om handel med data, som er verdens mest verdifulle ressurs og råmaterialet for utviklingen av de nye digitale teknologiene som brukes innen de fleste samfunnssektorer, fra helse og utdanning til energi og transport. Regelverk om elektronisk handel innskrenker den demokratiske handlefriheten til å regulere digitale teknologier for å beskytte personvern, menneskerettigheter og offentlige tjenester, og til å føre en digital industripolitikk. Reglene øker og sementerer de store teknologiselskapenes kontroll over den digitale økonomien og samfunnet.

Som del av EFTA har Norge inngått en rekke handelsavtaler med tredjepartsland som begrenser politisk handlingsrom til å beskytte blant annet miljø, matsikkerhet, helse, arbeidsrettigheter og urfolksrettigheter.

Legge til under SV vil:

- At miljø og mennesker skal stå i sentrum av handelsavtalene, ikke evig økonomisk vekst på en begrenset planet.
- At Norge trekker seg fra forhandlingene om datahandelsavtalen i WTO, og ikke forhandler om tilsvarende regelverk for «elektronisk handel» i andre handelsavtaler.
- At Norge ikke ratifiserer handelsavtalen mellom EFTA og Mercosur, og trekker seg fra eller reforhandler eksisterende bilaterale og plurilaterale avtaler slik at de gir landene fullt politisk handlingsrom til å gjennomføre tiltak for å beskytte menneskerettigheter, miljø, helse, forbrukervern og arbeidstakerrettigheter.
- At EFTA-avtalene enten må sies opp eller reforhandles slik at de setter mennesker og miljø først, og gir landene demokratisk handlingsrom til å utforme politikk i innbyggernes og samfunnets interesse.
- Norge må avslutte sine investeringsavtaler som inneholder investor-stat-tvisteløsning og arbeide for at systemet avskaffes. (dette kan legges til under punkt fem om investeringsavtaler)
- At Norge ikke inngår handels- og investeringsavtaler med land som ikke følger sine forpliktelser i Parisavtalen og andre internasjonale miljøavtaler.

Endre punkt syv om TiSA-avtalen til:

- **Gå imot nye TISA-lignende avtaler og regler om handel med tjenester**, som legger press på offentlige tjenester både i Norge og andre land, og som hindrer demokratisk selvbestemmelse.

Begrunnelse: TiSA-forhandlingene stoppet opp i desember 2016, men reglene og bestemmelsene som det ble forhandlet om den gang blir i dag importert inn i andre avtaler og forhandlinger. Det gjelder blant annet forhandlingene om "elektronisk handel" og "innenlandske reguleringer" i WTO, samt egne kapitler om tjenester, elektronisk handel, innenlandsk regulering, offentlige innkjøp, m.m. i en rekke andre bilaterale og plurilaterale handelsavtaler. Disse kapitlene er i stor grad basert på TiSA.

Kapittel: Miljø

Dagens økonomiske system makter ikke å ivareta miljøet på grunn av dens grunnsteiner som belager seg på å maksimere avkastning per investerte krone, og at et fritt marked skal selvregulere seg. Men når A ikke regulerer seg i et konkurransemarked, vil heller ikke B gjøre det. I alle fall ikke tilstrekkelig til at det blir faktisk bærekraftig. På en begrenset planet kan vi ikke fortsette som om vi har

ubegrenset med ressurser. Vi kan ikke kun arbeide for å redusere kriser, men vi må jobbe for å regenerere natur og biologisk mangfold. Derfor må miljø være kjernen og målet i økonomien.

Legge til under SV vil:

- Bruke "smultringmodellen" for å sikre at press på miljø fra menneskelig aktivitet holdes godt innenfor vippepunkter, samt for å tilse at miljøtiltak et sted ikke fører til negative påvirkninger på andre miljøområder eller den sosiale bærekraften.

Begrunnelse: Kate Raworth sin modell "Doughnut Economics" implementeres nå på lokalt nivå i Amsterdams bystrategi. Dette er mulig å gjøre på lokalt og nasjonalt nivå. Her tas det utgangspunkt i hvilke miljømessige og sosiale bristepunkter som finnes, og hvor man bør ligge for å sikre et bærekraftig og rettferdig samfunn. For å ligge inne i smultringen, må politikken som føres ikke presse på ytterpunktene.

- SV ser at frakobling av økonomisk vekst og negative miljøkonsekvenser ikke skjer i en tilfredsstillende skala eller fart per i dag. SV går derfor vekk fra BNP som et mål for velstand, og vurderer heller velstand ut i fra miljømessig og menneskelig velferd og tilstand.

- Innføre et nasjonalt minstekrav for å kunne betegne produkter og aktiviteter som bærekraftige i tråd med sosiale og miljømessige forhold.

Kapittel: Demokrati og folkestyre

Koronapandemien har blottlagt flere deler av dagens strukturer som lite tilfredsstillende for å sikre rettferdighet og demokratisk kontroll. Når våre liv i stor grad føres over på digitale plattformer, både arbeidsliv og fritid, er vi nødt til å diskutere de demokratiske prosessene rundt den digitale økonomien. I dag legger vi mye makt i hendene på teknologigiganter fordi vi produserer enorme mengder data, og vi ikke har regulert hvordan disse dataene skal behandles. Man kan tro at en datahandelsavtale i WTO da vil være en god idé for å se reguleringer av data. Men her ønsker man i stor del "fri flyt" av data, og at teknologigigantene derfor skal kunne regulere viktig infrastruktur i det private markedet.

Delkapittel: Digitalisering og fornying av offentlig sektor

Legge til under SV vil:

- At det ikke eksporteres råmaterialet ut av landet. Data skal i all hovedsak lagres i det landet de produseres, og alltid være underlagt egne lover og regler

- At vi sikrer aktivt eierskap til data*

- At offentlige tilsynsmyndigheter skal kunne kreve åpenhet og innsyn i algoritmer og kildekoder**

- At selskapsdata kan åpnes opp og tilgjengeliggjøres av det offentlige der det er hensiktsmessig, slik at verdien deres kan tilfalle en større bredde av aktører

- At det med basis i data og kunstig intelligens utvikles ny næringsvirksomhet.

- At utviklingen av kunstig intelligens må skje under nødvendig hensyn til eksisterende næringsvirksomhet og natur- og miljøvern.

- At det innføres enhetlig skattegrunnlag, slik at alle selskaper bidrar til fellesskapet gjennom skatt

- At teknologien som utvikles blir mer personvernvennlig. Det er avgjørende at personvernrettighetene til befolkningen respekteres og ivaretas, og at bruken og utviklingen av kunstig intelligens tar hensyn til etiske og samfunnsmessige konsekvenser.

- At staten engasjerer seg på alle hensiktsmessige plan, medvirker til en samordning av norske interesser innenfor norsk teknologiindustri og til oppbygging av et norsk, integrert datamiljø med såvel nasjonalt som internasjonalt siktepunkt.
- At kompetansen i det offentlige styrkes. Sørg for at offentlig sektor er en pådriver for utvikling av kunstig intelligens, og at teknologioverføring styrkes og muliggjøres.
- Se på muligheten for å nasjonalisere Telenor.

**Når vi snakker om data snakker vi først og fremst om såkalt «stordata» som er råvaren i utviklingen av teknologi og kunstig intelligens*

***Innsyn i algoritmer og kildekoder er avgjørende dersom man skal kunne føre tilsyn med at virksomheter, både i privat og offentlig sektor, følger personvernregelverket.*

Kapittel: Næringspolitikk og ressursforvaltning

Delkapittel: Industri

Legge til under SV vil:

- Norsk industri skal følge et nasjonalt minstekrav til bærekraft.

Med vennlig hilsen,

Hege Skarrud

Leder i Attac Norge